

Sygn. akt I Ca 337/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy w Łomży I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	Włodzimierz Wójcicki
Sędziowie:	Krzysztof adamiak (spr.) Wiesława Kozikowska
Protokolant:	Ewa Miciura

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2016 r. na rozprawie

sprawy z powództwa A. C.

przeciwko J. K. , H. K.,

Skarbowi Państwa - Sądowi Rejonowemu w Wysokiem Mazowieckiem,

(...) Bankowi Spółce Akcyjnej z siedzibą we W.,

(...) S., Jadwiga K. S. Sp. j. z siedzibą w S. , (...) S.A. z siedzibą w S. ,

W. G. prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą PHU (...) w W. Mazowieckiem

o zwolnienie zajętego przedmiotu spod egzekucji

na skutek apelacji powódki A. C.

od wyroku Sądu Rejonowego w Zambrowie z dnia 22 kwietnia 2016 sygn. akt I C 480/16

I. Zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że:

1) zwalnia od egzekucji samochód osobowy marki O. (...), (...), rok produkcji 2009, nr rejestracyjny (...) w sprawach egzekucyjnych z wniosku (...) S., Jadwiga K. S. Sp. j. z siedzibą w S. i W. G. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą PHU (...) w W. Mazowieckiem przeciwko J. K. o świadczenie pieniężne prowadzonych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Wysokiem Mazowieckiem K. Ł. Kancelaria (...) w W. Mazowieckiem sygn. akt Km (...), a w pozostałym zakresie powództwo oddala;

2) koszt procesu między stronami wzajemnie znosi;

II. w pozostałym zakresie apelację oddala;

III. koszty postępowania apelacyjnego między stronami wzajemnie znosi.

Wiesława Kozikowska W. K. A.

Sygn. akt I Ca 337/16

UZASADNIENIE

Powódka A. C. w dniu 21 września 2015 r. wystąpiła z pozwem przeciwko pozwanym: J. K. – prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą: „ (...)” w S., H. K., Skarbowi Państwa – Sądowi R. w W. Mazowieckiem, (...) Bank S.A. z siedzibą we W., (...). S., J. K. (...) Sp. Jawnej z siedzibą w S., (...) S.A. z siedzibą w S. i W. G. – prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą: PHU (...) w W. Mazowieckiem, w którym wniosła o zwolnienie spod egzekucji ruchomości w postaci: samochodu osobowego marki O. (...), o nr rej. (...) (prod. 2009 r., VIN nr (...)), zajętego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Wysokiem Mazowieckiem – K. Ł. (Kancelaria (...) w W. Mazowieckiem) w dniu 17 sierpnia 2015 r. w sprawach egzekucyjnych: (...), K. (...) i K. (...), prowadzonych przeciwko dłużnikowi J. K. na rzecz wierzycieli (pozostali pozwani w niniejszej sprawie) w przedmiocie egzekucji świadczenia pieniężnego. W uzasadnieniu wskazała, że w dniu 20 sierpnia 2015 r. pełnomocnik powódki pokwitowała odbiór pisma Komornika „protokołu nowego zajęcia ruchomości” dotyczący przedmiotowego pojazdu, o czym faktycznie pełnomocnik dowiedziała się z rozmowy telefonicznej z pracownikiem Kancelarii (...) w dniu 21 lub 22 sierpnia 2015 r. (z protokołu nie wynikało jakiej ruchomości dotyczy to zajęcie). Z kolei w dniu 26 sierpnia 2015 r. pełnomocnik powódki dowiedziała się o zajęciu tej ruchomości również na rzecz pozostałych wierzycieli dłużnika w innych sprawach. Jednocześnie podniosła, że przedmiotowy samochód stanowi obecnie już własność powódki, który wcześniej był zabezpieczeniem spłaty pożyczki udzielonej przez powódkę J. i H. małż. K., zgodnie z umową z dnia 17 czerwca 2014 r. (§ 7 pkt c umowy). Pożyczkobiorcy natomiast pozostali jedynie w posiadaniu przedmiotowego pojazdu w charakterze biorących w użyczenie. Wskazując na powyższe okoliczności oraz treść art. 841 k.p.c. powódka wniosła o uwzględnienie powództwa.

Pozwany Skarb Państwa – reprezentowany przez Sąd Rejonowy w Wysokiem Mazowieckiem wniósł o oddalenie powództwa, podnosząc przy tym brak legitymacji czynnej po stronie powodowej, albowiem nie jest ona „osoba trzecią” w rozumieniu art. 841 § 1 k.p.c., lecz wierzycielem pozwanych dłużników J. i H. małż. K., który prowadzi wobec nich postępowanie egzekucyjne. Niezależnie od tego wskazał, że postępowania egzekucyjne K. 14/15 i K. 148/15 prowadzone z jego wniosku wobec dłużnika zostały już umorzono, a zatem zajęcie samochodu straciło aktualność.

Pozwany (...) Bank S.A. z siedzibą we W. wniósł o umorzenie postępowania w stosunku do niego wskazując, że postanowieniem z dnia 16 grudnia 2015 r. postępowanie egzekucyjne w sprawie Km (...) zostało umorzono, z kolei pozwany (...) S.A. z siedzibą w S. wniósł o oddalenie powództwa jako niezasadnego.

Pozostali z pozwanych (...). S., J. K. (...) Sp. Jawnej z siedzibą w S. oraz W. G. – prowadzący działalność gospodarczą pod firmą: PHU (...) w W. Mazowieckiem nie zajęli stanowiska w sprawie – przy czym w toku prowadzonych na ich rzecz postępowań egzekucyjnych nie wyrazili zgody na zwolnienie wskazanego w pozwie samochodu spod egzekucji oraz umorzenie postępowania egzekucyjnego w tym zakresie.

Sąd Rejonowy w Zambrowie wyrokiem z 22 kwietnia 2016 r. oddalił powództwo w całości oraz zasądził od powódki na rzecz (...) S.A. z siedzibą w S. kwotę 2.400,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego. Podstawą powyższego rozstrzygnięcia były następujące ustalenia dokonane przez Sąd rejonowy w Zambrowie:

Na podstawie umowy pożyczki z dnia 17 czerwca 2014 r. A. C. pożyczyła J. i H. małż. K. kwotę 326.000 zł (natomiast słownie: trzysta dwadzieścia pięć tysięcy złotych. Spłata pożyczki wraz z należnościami ubocznymi i innymi kosztami wynikającymi z umowy miała nastąpić solidarnie przez pożyczkobiorców w 12 ratach miesięcznych, przy czym w przypadku rat 1-11 miały być one płatne w kwotach po 9.550 zł każda, zaś ostatnia rata w kwocie 262.000 zł – w okresie od 1 lipca 2014 r. (I rata) do dnia 30 maja 2015 r. (ostatnia rata) na wskazany w umowie rachunek bankowy pożyczkodawcy. Jednocześnie w celu zabezpieczenia wiarygodności pożyczkodawcy z tytułu udzielonej pożyczki m.in.

pożyczkobiorcy w § 7 umowy przenieśli na jej rzecz własność rzeczy ruchomości w postaci: dwóch naczep ciężarowych oraz samochodu osobowego marki O., prod. 2009 r. o nr rej. (...) (§ 7 pkt c) – przy czym pożyczkobiorcy zgodnie z § 9 umowy mieli zatrzymać przewłaszczone rzeczy (wraz z dokumentami) w swoim władaniu w charakterze biorących w użyczenie. Powyższe przewłaszczone ruchomości miały być zwrotnie przeniesione na rzecz pożyczkobiorców w terminie 7 dni od dnia spłaty pożyczki.

W związku z zawarciem powyższej umowy pożyczki, tego samego dnia (tj. dnia 17 czerwca 2014 r.) dłużnicy solidarni J. i H. małż. K. w akcie notarialnym poddali się egzekucji w zakresie spłaty powyższej pożyczki (w trybie art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c.). Ponieważ świadczenie nie było regulowane przez dłużników terminowo wierzyciela A. C. wystąpiła do Sądu Rejonowego w Wysokiem Mazowieckiem o nadanie klauzuli wykonalności temu aktowi notarialnemu, który to wniosek Sąd uwzględnił postanowieniem z dnia 20 grudnia 2014 r. wydanym w sprawie o sygn. akt VI Co 550/14. Powyższy tytuł wykonawczy stał się następnie podstawą wszczęcia w dniu 11 lutego 2015 r. na wniosek wierzycielki A. C. postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Wysokiem Mazowieckiem – K. Ł. (Kancelaria (...) w W. Mazowieckiem) przeciwko dłużnikom solidarnym J. i H. małż. K. w sprawie Km 123/15. W tym wniosku wierzycielka wniosła m.in. o skierowanie egzekucji wobec ruchomości dłużników, wskazując przy tym m.in. samochód osobowy marki O. (nr rej. (...)). Zgodnie z powyższym wnioskiem egzekucyjnym Komornik w dniu 20 lutego 2015 r. dokonał zajęcia samochodu osobowego dłużników marki O. (...) o nr rej. (...), który wówczas znajdował się w serwisie (...) w K. w związku z jego naprawą (k. 46-47). Przedmiotowy samochód w dniu 2 czerwca 2014 r. został wykupiony przez dłużnika J. K. po upływie umowy leasingu zawartej z firmą: (...) S.A. (k. 83-84), pomimo tego do chwili obecnej nie został on przerejestrowany na dłużnika.

W dniu 2 lutego 2015 r. na wniosek wierzyciela (...) Bank S.A. we W. wszczęta została egzekucja przeciwko J. K. w sprawie Km 83/15 w celu egzekucji świadczenia pieniężnego. W dniu 5 marca 2015 r. Komornik na wniosek wierzyciela (...) S., J. K. (...) Sp. Jawnej z siedzibą w S. wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko J. K. w sprawie Km 189/15 w celu egzekucji świadczenia pieniężnego. W dniu 23 czerwca 2015 r. Komornik na wniosek wierzyciela (...) S.A. z siedzibą w S. wszczął egzekucję przeciwko J. K. w sprawie Km 788/15 w celu egzekucji świadczenia pieniężnego. W dniu 17 sierpnia 2015 r. Komornik na wniosek wierzyciela W. G. – prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą: PHU (...) w W. Mazowieckiem wszczął wobec J. K. postępowanie egzekucyjne w sprawie Km (...) w celu egzekucji świadczenia pieniężnego. Ponadto w dniu 26 lutego 2015 r. na wniosek wierzyciela Skarbu Państwa – reprezentowanego przez Sąd Rejonowy w Wysokiem Mazowieckiem Komornik wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko J. K. w sprawie K. 14/15 dotyczące egzekucji świadczeń ze sprawy II W 628/14, natomiast w dniu 8 maja 2015 r. na wniosek tego wierzyciela zostało wszczęte kolejne postępowanie egzekucyjne przeciwko temu dłużnikowi w sprawie K. (...)dotyczące egzekucji należności ze sprawy XIII W (...).

W dniach 17 i 19 sierpnia 2015 r. Komornik zgodnie z art. 851 k.p.c. dokonał nowego zajęcia ruchomości dłużnika J. K. w postaci samochodu osobowego marki O. (...) (o nr rej. (...)) w celu zaspokojenia wierzytelności powyższych wierzycieli, którzy wszczęli postępowanie egzekucyjne wobec dłużnika. W dniu 19 sierpnia 2015 r. Komornik dokonał jednocześnie obwieszczenia o licytacji pojazdu wyznaczonej na dzień 29 września 2015 r. Zawiadomienia o nowym zajęciu ruchomości w zależności od danej sprawy zostały doręczone pełnomocnikowi wierzycielki A. C. w dniach od 20 sierpnia 2015 r. do 26 sierpnia 2015 r.

W związku z tym nowym zajęciem pełnomocnik wierzyciela A. C. wystąpiła do Komornika z wnioskiem z dnia 25 sierpnia 2015 r. o zwolnienie spod egzekucji pojazdu O. (...) i umorzenie egzekucji w tym zakresie wskazując, że stosownie do umowy pożyczki z dnia 17 czerwca 2014 r. zawartej pomiędzy wierzycielką a dłużnikami J. i H. małż. K. (która została dołączona do wniosku) pożyczkobiorcy przenieśli na rzecz A. C. własność przedmiotowego samochodu marki O. o nr rej. (...) (w § 7c umowy pożyczki). Na skutek powyższego Komornik w dniu 27 sierpnia 2015 r. wysłał przedmiotowy wniosek pozostałym wierzycielom, którzy również prowadzili egzekucję wobec dłużnika J. K. i zobowiązał ich do ustosunkowania się na piśmie czy popierają oni wniosek egzekucyjny w tym zakresie (co do egzekucji tego pojazdu). Z wierzycieli jedynie W. G. – prowadzący działalność gospodarczą pod firmą: PHU (...) w W. Mazowieckiem (sprawa Km 1330/15, pismo z dnia 8 września 2015 r.) oraz (...) S., J. K. (...) Sp. Jawnej z siedzibą w S. (sprawa Km 189/15, pismo z dnia 14 września 2015 r.) nie wyrazili zgody na zwolnienie spod egzekucji samochodu

marki O. (...) oraz umorzenie postępowania egzekucyjnego w tym zakresie, natomiast pozostali wierzyciele nie zajęli stanowiska na piśmie w zakreślonym przez Komornika terminie.

Już po wytoczeniu powyższego powództwa Komornik w między czasie umorzył prowadzone przez siebie postępowania egzekucyjne w stosunku do dłużnika J. K. (na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c.) w sprawach: z wniosku (...) Bank S.A. (Km 83/15) postanowieniem z dnia 16 grudnia 2015 r., które w dniu 31 grudnia 2015 r. stało się prawomocne (zwrócono wierzycielowi tytuł wykonawczy) oraz z wniosku Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w W.. M.. (K. 14/15 i K. 148/15) postanowieniami z dnia 3 lutego 2016 r., które w dniu 20 lutego 2016 r. stały się prawomocne (zwrócono wierzycielowi tytuł wykonawczy), a także z wniosku (...) S.A. (Km (...)) postanowieniem z dnia 2 marca 2016 r., które w dniu 15 marca 2016 r. stało się prawomocne (zwrócono wierzycielowi tytuł wykonawczy). Komornik natomiast nadal prowadzi postępowania egzekucyjne w sprawach wierzycieli: A. C. (Km (...)), W. G. – prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą: PHU (...) w W. Mazowieckiem (Km 1330/15) oraz (...) S., J. K. (...) Sp. Jawnej z siedzibą w S. (Km (...)). Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie poniższych dowodów: dokumentów złożonych do akt niniejszej sprawy w toku postępowania (k. 16, 24-29, 128-134), jak też dokumentów znajdujących się w dołączonych do sprawy aktach komorniczych prowadzonych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Wysokiem Mazowieckiem – K. Ł. (Kancelaria (...) w W. Mazowieckiem) o sygn. akt (...), K. 14/15 i K. 148/15. Sąd Rejonowy w Zambrowie ocenił, że powództwo A. C. o zwolnienie spod egzekucji ruchomości w postaci samochodu osobowego O. (...) (nr rej. (...)) należało rozpatrywać w kontekście wskazanego w pozwie art. 841 § 1 k.p.c., zgodnie z którym osoba trzecia może w drodze powództwa żądać zwolnienia zajętego przedmiotu od egzekucji, jeżeli skierowanie do niego egzekucji narusza jej prawa. Przewidziane w powyższym przepisie powództwo wnosi się przeciwko wierzycielowi, natomiast w sytuacji, gdy dłużnik zaprzecza prawu powoda, należy oprócz wierzyciela pozwać również dłużnika (§ 2). Jednocześnie w § 3 przytoczonego przepisu zastrzeżono, że powództwo można wnieść w terminie miesiąca od dnia dowiedzenia się o naruszeniu prawa, chyba że inny termin jest przewidziany w przepisach odrębnych. Przytoczony art. 841 k.p.c. określa dopuszczalność powództwa ekscydencyjnego, które stanowi środek ochrony osoby trzeciej, której prawa zostały naruszone w toku prowadzonej egzekucji z uwagi na zajęcie określonego przedmiotu – tym samym, nie jest to środek o charakterze prewencyjnym (np. zapobiegającym zajęciu przedmiotu), ale środek, który ma usunąć negatywne skutki tego zajęcia. Legitymowana do wytoczenia powództwa ekscydencyjnego jest osoba trzecia. Wprawdzie kodeks postępowania cywilnego nie określa wprost, kogo można uznać za osobę trzecią, tym niemniej w doktrynie przyjmuje się, że generalnie chodzi o osobę niebędącą stroną właściwego postępowania egzekucyjnego. W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 17 października 1995 r. (sygn. akt III CZP 143/95, publ. OSNC 1996, Nr 2, poz. 24 – Legalis nr 29569) wskazano, że osobą trzecią w rozumieniu art. 841 § 1 k.p.c. nie jest osoba, która nie jest według tytułu wykonawczego dłużnikiem, ale przeciwko której, a nie dłużnikowi, wszczęta i prowadzona jest egzekucja. Stanowisko Sądu Najwyższego zaprezentowane w wymienionej uchwale podzielił w pełni Sąd Apelacyjny w Gdańsku, który w wyroku z dnia 19 maja 2009 r. (sygn. akt I ACa 392/09, publ. P.. Orz. SA (...). 2010, Nr 1, poz. 3 – Legalis nr 215076) stwierdził, że dla dopuszczalności powództwa z art. 841 § 1 k.p.c. nie jest wystarczające, aby powód był osobą niewymienioną jako dłużnik w tytule wykonawczym, ponieważ ponadto nie powinno toczyć się przeciwko niemu dane postępowanie egzekucyjne, w którym doszło do zajęcia przedmiotu, które narusza jego prawa. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku za aprobatą poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego we wspomnianej uchwale przemawia konieczność odróżnienia bycia dłużnikiem wymienionym w tytule wykonawczym od bycia dłużnikiem egzekwowanym. Nie można stawiać znaku równości pomiędzy byciem dłużnikiem, którego dotyczy konkretny tytuł wykonawczy, a posiadaniem statusu dłużnika egzekwowanego. Z tej przyczyny osoba, przeciwko której skierowano egzekucję, czyli która stała się dłużnikiem egzekwowanym, lecz nie jest dłużnikiem wymienionym w tytule wykonawczym, jest uprawniona do kwestionowania samego faktu prowadzenia egzekucji przeciwko niej bez względu na to, czy i jakie przedmioty, należące do niej, zostały zajęte. W związku z tym przysługuje jej uprawnienie do żądania umorzenia egzekucji na podstawie art. 825 pkt 3 k.p.c., zgodnie z którym organ egzekucyjny umorzy postępowanie w całości lub w części na wniosek, jeżeli egzekucję skierowano przeciwko osobie, która według klauzuli wykonalności nie jest dłużnikiem i która sprzeciwiła się prowadzeniu egzekucji, albo jeżeli prowadzenie egzekucji pozostaje z innych powodów w oczywistej sprzeczności z treścią tytułu wykonawczego. W takim wypadku zatem dana osoba zwalcza przede wszystkim nadanie jej statusu dłużnika egzekwowanego, powołując się na to, że nie dotyczy jej treść konkretnego tytułu wykonawczego. Osoba taka zwalcza w istocie samo prowadzenie w stosunku

do niej egzekucji. Odmienne rzecz przedstawia się wówczas, gdy dana osoba – nie kwestionując dopuszczalności prowadzenia określonej egzekucji, toczącej się przeciwko innej osobie zgodnie z treścią tytułu wykonawczego, czyli wymienionej w nim – zwalcza jedynie skierowanie tej egzekucji w stosunku do konkretnego przedmiotu majątkowego, zarzucając przy tym, iż narusza to jej prawa. W takim wypadku oddalenia przez komornika wniosku o umorzenie egzekucji osobie, która według klauzuli wykonalności nie jest dłużnikiem i która sprzeciwiła się prowadzeniu egzekucji, przysługuje skarga na czynności komornika (art. 767 § 1 k.p.c.), z kolei w razie oddalenia przez sąd skargi na postanowienie sądu w tym przedmiocie, takiej osobie przysługuje zażalenie (art. 767 § 3 w zw. z art. 828 k.p.c.).

Odnosząc się natomiast do legitymacji biernej w przypadku powództwa osoby trzeciej o zwolnienie zajętego przedmiotu od egzekucji, to co do zasady powództwo to wytacza się przeciwko wierzycielowi, a także dłużnikowi – o ile zaprzecza on prawu powoda. W przypadku wielości wierzycieli w egzekucji osoba trzecia występująca z roszczeniem o zwolnienie od egzekucji pozywa wszystkich wierzycieli łącznie. Egzekucja w równym stopniu toczy się na rzecz wszystkich, a tym samym ich udział w procesie o zwolnienie od egzekucji jest konieczny, a konieczność współuczestnictwa wierzycieli wynika z istoty sprawy, co powoduje, że jest to jednocześnie współuczestnictwo jednolite (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 8 lutego 1996 r., sygn. akt I ACR 27/96, publ. L.). Podobnie w procesie opartym na powództwie osoby trzeciej o zwolnienie zajętego przedmiotu od egzekucji, dłużnika i wierzyciela, którzy występują po stronie pozwanej, łączy współuczestnictwo jednolite (art. 73 § 2 k.p.c.). Konsekwencją powyższego jest to, że czynności procesowe współuczestnika działającego są skuteczne wobec niedziałającego, w związku z czym niemożliwe jest wydanie wyroku zaocznego w stosunku do pozwanego, który nie działał w sprawie (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 12 lipca 1995 r., sygn. akt I ACr 322/95, publ. L.). Uwzględniając powyższe stanowisko dlatego też w niniejszej sprawie nie został wydany wyrok zaoczny w stosunku do pozwanych, którzy nie zajęli stanowiska w toku postępowania.

Przenosząc natomiast powyższe rozważania prawne na grunt niniejszej sprawy uznał, że powództwo o zwolnienie od egzekucji podlegało oddaleniu i to z kilku względów. Przede wszystkim w ocenie Sądu po stronie powodowej brak było legitymacji czynnej do wystąpienia z powództwem ekscydencyjnym przewidzianym w art. 841 § 1 k.p.c., gdyż w odniesieniu do niniejszej sprawy A. C. nie mogła być uznana za osobę trzecią w rozumieniu tego przepisu. Bezsprzecznie powódka jest wierzycielką, która wszczęła i nadal prowadzi postępowanie egzekucyjne wobec dłużnika J. K. (oraz H. K.) w sprawie Km 123/15, w której to sprawie swoją drogą Komornik już wcześniej dokonał zajęcia przedmiotowego pojazdu (na jej wniosek). Dlatego też uwzględniając wcześniejsze rozważania Sąd stoi na stanowisku, że za osobę trzecią w myśl przytoczonego art. 841 § 1 k.p.c. nie może zostać uznana taka osoba, z której udziałem toczy się już postępowanie egzekucyjne (a zatem jest stroną takiego postępowania), a co więcej zostało ono skierowane wobec tej samej ruchomości, które obecnie domaga się zwolnienia od egzekucji. Nie budziło wątpliwości, że w takiej sytuacji wierzycielowi przysługują ewentualnie zupełnie inne roszczenia, jako stronie tego postępowania, w ramach których może domagać się zwolnienia danego przedmiotu od egzekucji (np. art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c.). Bez wpływu na powyższe stanowisko zdaniem Sądu rejonowego pozostaje fakt, że egzekucja wobec dłużnika z tej ruchomości jest również prowadzona na rzecz innych wierzycieli, albowiem nie sposób jest przyjąć, że tylko z tego względu, powódka stała się „osobą trzecią” (wobec tych wierzycieli), skoro postępowanie egzekucyjne na jej rzecz jest również nadal prowadzone.

Sąd rejonowy ocenił, że niezależnie od powyższego, przyjmując nawet, że powódka była legitymowana do wystąpienia z powództwem o zwolnienie od egzekucji (w oparciu o art. 841 § 1 k.p.c.), to z uwagi na umorzenie postępowań egzekucyjnych wszczętych na rzecz wierzycieli: (...) Bank S.A., (...) S.A i Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w W.. M..) powództwo to podległo oddaleniu w tym zakresie jako niezasadne w chwili orzekania, albowiem powódka (reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika) pomimo poinformowania przez Sąd o tym fakcie, podtrzymała powództwo i nie dokonała cofnięcia pozwu w tym zakresie.

Końcowo, powództwo to w ocenie Sądu rejonowego podlegało oddaleniu jako wniesione po upływie terminu przewidzianym w art. 841 § 3 k.p.c.. Jak już wskazano powództwo ekscydencyjne można wytoczyć w terminie miesiąca od dnia dowiedzenia się o naruszeniu prawa – chyba, że inny termin jest przewidziany w przepisach odrębnych (art. 841 § 3 k.p.c.). Niezachowanie tego terminu powoduje oddalenie powództwa. Dniem, w którym strona dowiedziała

się o naruszeniu prawa, jest stosownie do art. 841 § 3 k.p.c. dzień, w którym strona faktycznie dowiedziała się o zajęciu przedmiotu, a nie dzień, w którym mogła się o nim dowiedzieć przy dołożeniu należytej staranności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2007 r., sygn. akt V CSK 275/07, publ. Legalis nr 313316). Odnosząc powyższe do okoliczności niniejszej sprawy zdaniem Sądu powódka – nawet przy założeniu, że mogła być uznana za osobę trzecią w rozumieniu art. 841 § 1 k.p.c. – swoje ewentualne powództwo o zwolnienie od egzekucji powinna była wnieść w terminie miesiąca od pierwotnego zajęcia tej ruchomości przez komornika w dniu 20 lutego 2015 r., o czym pełnomocnik powódki dowiedział się w dniu 26 lutego 2015 r. (data doręczenia zawiadomienia o zajęciu z akt Km 123/15).

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd rejonowy na podstawie art. 841 k.p.c. uznał powództwo A. C. za całkowicie niezasadne i orzekł o jego oddaleniu. Jednocześnie z uwagi na stanowisko pozwanego (...) S.A. rozstrzygnął o kosztach procesu poniesionych przez tego pozwanego, którymi zgodnie z art. 98 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c. i przy uwzględnieniu wyniku sprawy o w całości obciążył powódkę. Dlatego też Sąd zasądził od powódki na rzecz tego pozwanego kwotę 2.400 zł wynikającą z przepisu § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.).

Powyższy wyrok zaskarżyła w całości apelacją powódka A. C.. Zarzuciła naruszenie art. 841 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, iż powódka nie jest osobą trzecią i nie może żądać zwolnienia od egzekucji zajętej ruchomości w sprawach, w których nie jest strona postępowania egzekucyjnego. Niezastosowanie art. 847 § 2 k.p.c. co skutkowało niezasadnym przyjęciem, iż uchybiła terminowi do wniesienia powództwa, a termin w każdej ze spraw należało liczyć oddzielnie. Niezastosowanie art. 73 § 2 k.p.c. poprzez przyjęcie, że między pozwanymi występuje współuczestnictwo jednolite. Naruszenie art. 339 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i niewydanie wyroku zaocznego w stosunku do pozwanych (...) S., J. K. (...) Sp. Jawnej z siedzibą w S. i W. G. – prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą: PHU (...) w W. Mazowieckiem, którzy nie zajęli stanowiska w sprawie. Niezastosowanie art. 824 § 1 pkt. 2 k.p.c. i nieumorzzenie postępowań egzekucyjnych z urzędu. Zarzuciła błędne ustalenie, że o naruszeniu swoich praw powódka dowiedziała się 20 lutego 2015 roku.

Z uwagi na powyższe wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i o zwolnienie spod egzekucji samochodu osobowego marki O. (...), o nr rej. (...), ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Zambrowie i zasądzenie kosztów procesu za obie instancje.

Pozwani (...) Bank S.A. z siedzibą we W. i J. K. wnieśli o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powódki jest zasadna w części, chociaż nie wszystkie podniesione w niej zarzuty są trafne. Sąd okręgowy, co do zasady, podziela ustalenia faktyczne Sądu I instancji, opisane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i przyjmuje je za własne.

Bezspornym między stronami był fakt zawarcia umowy przewłaszczenia rzeczy na zabezpieczenie. Intencją stron umowy o przewłaszczenie na zabezpieczenie (art. 65 § 2 k.c.) nie jest przeniesienie własność rzeczy celem zaspokojenia zobowiązania z umowy np. pożyczki i przyjęcie przez wierzyciela świadczenia w postaci rzeczy na poczet długu z tytułu spłaty pożyczki. Przy przewłaszczeniu na zabezpieczenie realizacja zamierzonego przez strony celu następuje w ten sposób, że w razie niespłacenia długu wierzyciel może, jako właściciel rzeczy, zaspokoić z niej swoją wierzytelność bez potrzeby zachowywania niektórych procedur dyktowanych interesem dłużnika, ale nie oznacza to jednak, że zupełnie dowolnie. Na podstawie umowy pożyczki z dnia 17 czerwca 2014 r. A. C. pożyczyła J. i H. małż. K. kwotę 326.000 zł. Jednocześnie w celu zabezpieczenia wierzytelności pożyczkodawcy z tytułu udzielonej pożyczki m.in. pożyczkobiorcy w § 7 umowy przenieśli na jej rzecz własność rzeczy ruchomości w postaci: dwóch naczep ciężarowych oraz samochodu osobowego marki O., prod. 2009 r. o nr rej. (...) (§ 7 pkt c) – przy czym pożyczkobiorcy zgodnie z § 9 umowy mieli zatrzymać przewłaszczone rzeczy (wraz z dokumentami) w swoim władaniu w charakterze biorących w użyczenie. W związku z zawarciem powyższej umowy pożyczki, tego samego dnia (tj. dnia 17 czerwca 2014 r.) dłużnicy solidarni J.

i H. małż. K. w akcie notarialnym poddali się egzekucji w zakresie spłaty powyższej pożyczki (w trybie art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c.). Doszło zatem do skutecznego przeniesienia własności przedmiotowego pojazdu na powódkę. Zaspokojenie wierzyciela z przewłaszczonej rzeczy następuje nie z chwilą, gdy nabywa on rzecz na własność, bo to ma miejsce w momencie zawarcia umowy przewłaszczenia (art. 155 § 1 k.c.), ale z chwilą, gdy podejmie czynności prowadzące do zaspokojenia się z tej rzeczy w celu umorzenia w całości lub w części zabezpieczonej wierzytelności (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2011 r. V CSK 360/10, LEX nr 1102269, M.Pr.Bank. 2012/5/18-27, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 1995 r., I CR 7/95, OSNC 1995/12/183, M.Prawn. 2015/16/872).

Przechodząc do oceny zarzutów sformułowanych w apelacji należy zgodzić się z zarzutem naruszenia przez Sąd I instancji art. 841 § 1 k.p.c. Orzeczenia zacytowane w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia nie stanowią podstawy do przyjęcia postawionej przez Sąd I instancji tezy, iż skoro powódka jest wierzycielem pozwanych J. i H. K. to nie można jej uznać za osobę trzecią w rozumieniu art. 841 § k.p.c. Istotnie w świetle stanowiska judykatury powódka nie może korzystać z tego rodzaju uprawnień w sprawie Km 123/15. Nie jest osobą trzecią w rozumieniu art. 841 § 1 osoba, przeciwko której – jako dłużnikowi – została skierowana egzekucja (uchwała SN z dnia 17 października 1995 r., III CZP 143/95, OSNC 1996, nr 2, poz. 24) ani też osoba wymieniona w klauzuli wykonalności jako odpowiadająca w sposób ograniczony z określonych przedmiotów albo do wysokości ich wartości (E. Wengerek, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne..., Warszawa 1972, s. 298). Jest oczywistym, że przysługują jej wówczas inne środki ochrony prawnej. Jako wierzycielka może w każdej chwili złożyć wniosek o umorzenie egzekucji z określonych przedmiotów lub praw majątkowych, który jest dla komornika wiążący (art. 825 pkt 1 k.p.c.). Zbędne zatem jest poszukiwanie innych środków ochrony jej praw jako wierzycielki.

Sąd I instancji przyjął błędne założenie, iż wszystkie postępowania egzekucyjne toczące się przeciwko temu samemu dłużnikowi traktuje łącznie. Każdy z wierzycieli zajmuje w swojej własnej sprawie toczącej się w postępowaniu egzekucyjnym samodzielną pozycję procesową. W ramach przedmiotowych egzekucji doszło do skierowania egzekucji do jednej ruchomości, ale tego typu połączenie nie skutkowało powstaniem po stronie wierzycieli współuczestnictwa jednolitego, o którym mowa w art. 73 § 2 k.p.c. Działanie podjęte przez jednego z wierzycieli nie wywierało zatem żadnych skutków prawnych wobec pozostałych wierzycieli. Za takim poglądem wypowiadają się również: Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 27 lutego 2015 r. (VI ACa 645/14), Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 28 lipca 2016 r. (I ACa 219/16). W sprawie z powództwa osoby trzeciej o zwolnienie od egzekucji określonej rzeczy nie zachodzi również współuczestnictwo konieczne (art. 72 § 2 k.p.c.) między wierzycielami egzekwującymi, na rzecz których w toku postępowania egzekucyjnego doszło do zajęcia tej rzeczy. Tym samym, nie można podzielić pojawiającego się w literaturze (zob. np. K.Flaga-Gieruszyńska w: k.p.c. Komentarz, Warszawa 2014, s.1492, t.5) i orzecznictwie poglądu, że wierzycielom w takim wypadku przysługuje legitymacja procesowa łączna, a współuczestnictwo wierzycieli ma charakter konieczny i jednolity (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 8 sierpnia 1996 r., I ACr 27/96, Legalis 220163) albo co najmniej jednolity (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 12 lipca 1995 r., I ACr 322/95, OSA nr 6 z 1995 r., s.25). W wypadku, gdy do tej samej rzeczy zostanie skierowana egzekucja na wniosek kilku wierzycieli prowadzących egzekucje w oparciu o różne tytuły wykonawcze w odrębnych sprawach, nie pozbawia to żadnego z nich opisanych uprawnień. Każdy z wierzycieli zajmuje więc w swojej własnej sprawie toczącej się w postępowaniu egzekucyjnym samodzielną pozycję procesową. Należy zatem przyjąć, że osobą trzecią jest każdy podmiot niewymieniony jako strona w tytule wykonawczym, którego prawa zostały naruszone w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym na podstawie tego tytułu (A. R., Powództwa przeciwegzekucyjne..., s. 65 i n.). W doktrynie reprezentowany jest także pogląd, że stroną postępowania egzekucyjnego wskazują nie kryteria proceduralne, lecz względy materialnoprawne. Następstwem materialnoprawnego rozumienia pojęcia osoby trzeciej, o której mowa w art. 841 § 1 k.p.c., jest zapatrywanie stwierdzające, że jeżeli w toku egzekucji okaże się, iż dłużnik ponosi odpowiedzialność ograniczoną do określonych składników majątkowych, to nie będzie on dłużnikiem we wspomnianym materialnoprawnym znaczeniu, a tylko osobą trzecią, której bezspornie przysługuje prawo wniesienia powództwa o zwolnienie od egzekucji zajętego mienia (W. (...), Osoba trzecia w rozumieniu art. 841 k.p.c., (...) 2004, nr 56, s. 95). Za taką oceną przemawia również regulacja prawna dokonywania kolejnych zajęć tej samej ruchomości. Jeżeli zajęte już ruchomości mają być zajęte na zaspokojenie innej jeszcze wierzytelności, komornik dokonuje nowego zajęcia przez zaznaczenie go w protokole pierwszego zajęcia. Kolejne zajęcia mają

jedynie uproszczoną formę poprzez odnotowanie w protokole pierwszego zajęcia (art. 851 k.p.c.). Przepis ten znajduje zastosowanie w sytuacji, gdy przeciwko jednemu dłużnikowi prowadzona jest egzekucja przez kilku wierzycieli lub tego samego wierzyciela na podstawie tytułu wykonawczego innego niż ten, na podstawie którego dokonano pierwszego zajęcia. W takich sytuacjach egzekucja może zostać skierowana do już wcześniej zajętych ruchomości. Dokonuje się jednak ponownego zajęcia ruchomości na rzecz kolejnych wierzycieli. Jedynie forma kolejnego zajęcia ma charakter uproszczony. Skutki zajęcia następują w stosunku do kolejnego wierzyciela dopiero po wykonaniu czynności opisanych w art. 851 k.p.c. W przypadku gdy kilku wierzycieli prowadzących egzekucję z tej samej rzeczy może nie uzyskać pełnego zaspokojenia konieczne będzie sporządzenie planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji (art. 1023 k.p.c. i n.), ale nie skutkuje to jednak połączeniem egzekucji w jedno postępowanie, na co wskazuje tryb egzekucji z ruchomości.

Za potrzebą odrębnego oceniania podstaw roszczenia z art. 841 k.p.c. w każdej ze spraw egzekucyjnych wskazuje również możliwość wystąpienia sytuacji, w której tylko jeden z prowadzących egzekucję wierzycieli będzie dysponował skutecznym względem osoby trzeciej orzeczeniem stwierdzającym bezskuteczność rozporządzenia rzeczą przez dłużnika na rzecz osoby trzeciej (np. art. 527 k.c.). Powodowałoby to możliwość skutecznego prowadzenia egzekucji z majątku osoby trzeciej tylko przez tego wierzyciela. Nadto wniesienie powództwa przez osobę trzecią przeciwko kilku wierzycielom nie wyłącza odmiennej oceny roszczenia wobec poszczególnych wierzycieli, również z uwagi na możliwość odmiennej oceny zachowania terminu do wniesienia powództwa. Nie można również wykluczyć sytuacji, że osoba trzecia będzie godzić się na prowadzenie egzekucji przez określonego wierzyciela z jej majątku. Brak jest podstaw do odmowy właścicielowi rzeczy uprawnienia do dysponowania swoim majątkiem również w taki sposób. Z drugiej strony, nie sposób zakwestionować uprawnienia tej osoby trzeciej do przeciwstawienia się egzekucji z jej majątku prowadzonej na wniosek innego wierzyciela, wobec którego brak jest podstaw do zezwolenia na zaspokojenie długu z majątku nienależącego do dłużnika (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 grudnia 1999 r., I ACA 1031/99, OSA nr 9 z 2000 r., poz. 37). Zatem zgoda osoby trzeciej na prowadzenie egzekucji z jej majątku może dotyczyć tylko niektórych bądź jednego wierzyciela, nie oznacza braku uprawnienia do zwalczania egzekucji innych wierzycieli do tego przedmiotu.

Legitymację do wytoczenia powództwa ma zatem osoba trzecia niebędąca stroną właściwego postępowania egzekucyjnego, spod którego domaga się zwolnienia przedmiotu od egzekucji. W sprawach toczących się równolegle z wniosku innych wierzycieli wobec tego samego dłużnika i dokonujących zajęcia przedmiotu stanowiącego jej własność na podstawie umowy o przeniesienie własności na zabezpieczenie powódka jest więc osobą trzecią wobec pozostałych postępowań egzekucyjnych. Wbrew stanowisku Sądu I instancji powódka ma zatem legitymację do wytoczenia powództwa z art. 841 k.p.c. jako osoba trzecia, niebędąca stroną pozostałych postępowań egzekucyjnych w tym przypadku w sprawach Km 1130/15, Km 189/15, Km 788/15, Km 83/15, K. 14/15. Sprawy te nigdy nie zostały połączone do łącznego rozpoznania, a jedynie egzekucję w nich skierowano do tego samego przedmiotu: samochodu O. (...) nr rej. (...).

Kolejny zarzut podniesiony w apelacji dotyczył oceny dokonanej przez Sąd I instancji niezachowania przez powódkę miesięcznego terminu do wniesienia powództwa. Powództwo to można wnieść w terminie miesiąca **od dnia dowiedzenia się o naruszeniu prawa**. Termin z art. 841 § 3 k.p.c. jest terminem prawa materialnego i nie podlega przywróceniu. Uchybienie temu terminowi skutkuje oddaleniem powództwa bez potrzeby oceny jego merytorycznej zasadności jak słusznie wskazał Sąd I instancji. Należy zatem odpowiedzieć na pytanie czy termin do wniesienia powództwa z art. 841 k.p.c. rozpoczyna odrębny bieg wobec każdego z wierzycieli od chwili dowiedzenia się naruszeniu prawa (o zajęciu) w każdej ze spraw? Odpowiedź na to pytanie wynika pośrednio z dokonanej powyżej oceny legitymacji powódki do wniesienia powództwa.

Przedmiotem egzekucji z rzeczy ruchomej jest ta rzecz, a w razie jej sprzedaży przez komornika - środki pieniężne uzyskane ze sprzedaży. Egzekucja z rzeczy ruchomej zmierza do jej sprzedaży i przeznaczenia uzyskanych środków na poczet egzekwowanej wierzytelności. Czas trwania tej egzekucji wyznaczają dwie czynności - dokonanie zajęcia rzeczy ruchomej oraz przekazanie środków uzyskanych ze sprzedaży osobie uprawnionej (wierzycielowi), chyba że wcześniej postępowanie egzekucyjne zostanie umorzone. Zatem naruszenie uprawnień właściciela rzeczy może

nastąpić zarówno poprzez samo zajęcie, a jeżeli już zostało dokonane poprzez sprzedaż rzeczy i przekazanie środków pieniężnych na rzecz wierzycieli. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, w sprawie o zwolnienie zajętej rzeczy od egzekucji powód może - po dokonaniu przez komornika sprzedaży tej rzeczy - zmienić roszczenie na żądanie zwolnienia od egzekucji kwoty pieniężnej uzyskanej ze sprzedaży (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2007 r., sygn. IV CSK 271/07, OSNC 2009/1/14, Biul.SN 2008/1/17). Zatem ostatnim momentem w którym osoba trzecia może chronić swoje prawa jest podział sumy uzyskanej z egzekucji. W podziale sum uzyskanych w sposób przewidziany w art. 1029 oprócz wierzyciela egzekwującego uczestniczą: wierzyciele składający tytuł wykonawczy z dowodem doręczenia dłużnikowi wezwania do zapłaty, wierzyciele, którzy uzyskali zabezpieczenie powództwa, oraz wierzyciele, którym przysługuje umowne prawo zastawu i którzy udowodnili je dokumentem urzędowym lub prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym, jak również wierzyciele, którym przysługuje ustawowe prawo zastawu i którzy udowodnili je dokumentem, jeżeli zgłosili swe wierzytelności najpóźniej w dniu złożenia na rachunek depozytowy Ministra Finansów sumy ulegającej podziałowi (art. 1030 k.p.c. w zw. z art. 1034 k.p.c.). Zatem naruszenia prawa właściciela nie można łączyć tylko z samym zajęciem przedmiotu przez powódkę. Jak wskazała powódka skierowanie egzekucji w sprawie Km 123/15 do tego przedmiotu było zgodne z jej interesem. Wynikało to z realizacji celu jakim było zaspokojenie roszczeń powódki z tytułu udzielonej pożyczki. Podjęła czynności prowadzące do zaspokojenia się z tej rzeczy w celu umorzenia w całości lub w części zabezpieczonej wierzytelności. Dopiero skierowanie egzekucji do tego przedmiotu przez innych wierzycieli naruszyło jej prawa poprzez konieczność dzielenia się sumą uzyskaną z egzekucji. Gdyby istotnie powódka po skierowaniu egzekucji w sprawie Km 123/15 do samochodu O. (...) nr rej (...) traciła możliwość dysponowania tym przedmiotem egzekucji na dalszym etapie egzekucji tj. po jego sprzedaży nie mogłaby podnosić zarzutów dotyczących naruszenia jej praw należałoby za Sądem I instancji przyjąć, że datą dowiedzenia się przez powódkę o naruszenie jej praw wynikających z prawa własności był właśnie 20 lutego 2015. Jednakże jak wskazano powyżej powódka jako właścicielka mogła znosić własną egzekucję. Zatem moment naruszenia praw powódki wyznaczała data dowiedzenia się przez nią o skierowaniu egzekucji do przedmiotu stanowiącego własność powódki przez innego wierzyciela. Skutki zajęcia następują w stosunku do kolejnego wierzyciela dopiero po wykonaniu czynności opisanych w art. 851 k.p.c. Każdorazowo komornik informował odrębnie pełnomocnika powódki od dokonanej czynności w kolejnych sprawach egzekucyjnych. W sprawie Km 1330/15 zawiadomienie o zajęciu tego przedmiotu dotarło do wierzycielki 20.08.2015, a w sprawie Km 189/15 w dniu 26.08.2015. Powództwo w sprawie zostało złożone 21.09.2015, a więc niewątpliwie w terminie miesięcznym od daty dowiedzenia się o zajęciu w sprawie Km 189/15. Natomiast odnosząc się do terminu zawiadomienia powódki w sprawie Km 1330/15 należy odwołać się do przepisów regulujących bieg terminów sądowych. Termin oznaczony w tygodniach, miesiącach lub latach kończy się z upływem dnia, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniowi terminu (art. 112 k.c.). Termin do skutecznego wniesienia powództwa przeciwko wierzycielowi ze sprawy Km 1330/15 upływałby 20.09.2016r. Jednakże uwzględniając, że 20.09.2016r. była niedziela, to zgodnie z treścią art. 115 k.c. termin miesięczny upływał dnia następnego tj. 21.09.2016r. Powództwo w obu wskazanych sprawach egzekucyjnych wpłynęło zatem w ustawowym miesięcznym terminie z art. 841 § 3 k.p.c. od daty dowiedzenia się przez powódkę o naruszeniu jej praw.

Z uwagi na powyższe zaskarżony wyrok należało zmienić poprzez zwolnienie od egzekucji samochodu osobowego marki O. (...), (...), rok produkcji 2009, nr rejestracyjny (...) w sprawach egzekucyjnych z wniosku (...). S., Jadwiga K. S. Sp. j. z siedzibą w S. i W. G. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą PHU (...) w W. Mazowieckiem przeciwko J. K. o świadczenie pieniężne prowadzonych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Wysokiem Mazowieckiem K. Ł. Kancelaria (...) w W. Mazowieckiem sygn. akt (...).

Natomiast w odniesieniu do pozostałych pozwanych wierzycieli Sąd I instancji dokonał prawidłowej oceny o braku podstaw do uwzględnienia powództwa. Sąd rejonowy prawidłowo ocenił, że z uwagi na umorzenie postępowań egzekucyjnych wszczętych na rzecz wierzycieli: (...) Bank S.A., (...) S.A i Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Wysokiem Mazowieckiem) w toku procesu skutkowało oddaleniem powództwa w tym zakresie jako niezasadnego w chwili orzekania. Słusznie zatem powództwo w tym zakresie podlegało oddaleniu. Nie zachodziła również podstawa do zasądzenia kosztów procesu od powódki na rzecz pozwanej (...) SA w S.. Postępowanie egzekucyjne z wniosku tego wierzyciela w sprawie Km 788/15 zostało skierowane również do tego przedmiotu, a umorzono je 2.03.2016,

tj. już po wniesieniu powództwa w niniejszej sprawie, co nie uzasadniało zasądzenia od powódki kosztów procesu za I Instancję na rzecz tego pozwanego. Podobnie należy ocenić, że gdyby postępowania egzekucyjne z wniosku pozostałych pozwanych nie uległy umorzeniu w toku procesu również w ich przypadku powództwo okazałoby się zasadne.

Odnosząc się do rozstrzygnięcia o kosztach procesu za obie instancje należy wskazać, że w niniejszej sprawie zachodziła podstawa do zastosowania art. 102 k.p.c. Wprawdzie powództwo i apelacja okazały się ostatecznie częściowo zasadne w stosunku do części pozwanych, a wobec pozostałych pozwanych wierzycieli powództwo było zasadne na datę wniesienia pozwu, choć już nie na datę orzekania z uwagi na umorzenia postępowań. Nie może jednak pozostać niezauważone, że to zachowanie powódki doprowadziło do pierwszego zajęcia samochodu osobowego marki O. (...), (...), rok produkcji 2009, nr rejestracyjny (...). Wszyscy pozwani wierzyciele skierowali egzekucję do tego pojazdu jedynie z uwagi na pierwsze zajęcie dokonane przez powódkę. Jak ustalono w postępowaniu przed Sądem I instancji zmiany własności tego samochodu nie zostały ujawnione w ewidencji pojazdów, podobnie jak późniejsze nabycie tego prawa przez powódkę. Nie sposób zatem ocenić postępowania wierzycieli inaczej niż działania w usprawiedliwionym przekonaniu, że w chwili dokonywania przez nich zajęcia w każdej ze spraw dłużnikowi przysługiwało do niego prawo własności wynikające ze złożonej do akt faktury sprzedaży (k. 84 akt Km 123/15). Przysługujące jej prawo własności powódka ujawniła dopiero 26.08.2015 (k. 206 akt Km 123/15). Ukrywając przysługujące jej prawo własności i kierując egzekucję do samochodu osobowego marki O. (...), (...), rok produkcji 2009, nr rejestracyjny (...) powódka wskazała również innym wierzycielom taki sposób prowadzenia egzekucji przeciwko dłużnikom. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przeważający jest pogląd, że ustalenie, czy w sprawie zachodzi "wypadek szczególnie uzasadniony", zależy od swobodnej oceny sądu, przy czym wskazuje się, że ocena wystąpienia takiego przypadku dokonywana jest z uwzględnieniem okoliczności konkretnego przypadku w ramach tzw. suwerennego uprawnienia jurysdykcyjnego składu orzekającego (zob. m.in. wyroki: z dnia 19 maja 2006 r., III CK 221/05, nie publ.; postanowienia: z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07, nie publ.; z dnia 27 stycznia 2010 r., II CZ 88/09, nie publ., z dnia 11 lutego 2010 r., I CZ 112/09, niepubl.). Przesłanką zastosowania zasady słuszności jest wystąpienie w sprawie wypadków szczególnie uzasadnionych, które powodują, że zasądzenie kosztów na rzecz wygrywającego przeciwnika w całości, a nawet w części, byłoby sprzeczne z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego. Zalicza się do tych "wypadków" okoliczności związane z przebiegiem postępowania, jak charakter dochodzonego roszczenia, jego znaczenie dla strony, przedawnienie roszczenia, subiektywne przekonanie o zasadności roszczenia. Sąd okręgowy nie obciążył pozwanych obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz strony powodowej w obu instancjach na podstawie art. 102 k.p.c., uwzględniając wystąpienie w przedmiotowej sprawie szczególnie uzasadnionego przypadku (zważywszy na szczególny charakter sprawy), pozwalający na powołanie się na zasadę słuszności, a konsekwencji odstąpienie od wyrażonej w art. 98 § 1 k.p.c. zasady rozliczenia kosztów procesu.

Wiesława Kozikowska W. K. A.